

Publiceringsår 2018
Diarienummer: 09-2018:1650

Skolinspektionens arbete med jämställdhetsintegrering

2016–2017

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning.....	4
Skolinspektionens fokusområde	6
Integrering i myndighetens verksamhet	6
Skolinspektionens handlingsplan 2016–2018	8
Prioriteringar inom Skolinspektionens processer	9
Mål, aktiviteter och resultat.....	14

Förord

Skolinspektionen bidrar till utvecklingen av svensk skola och värnar barns och elevers rättigheter. Genom möten med de flickor och pojkar samt unga kvinnor och män som vistas i skolan, samt med skolpersonal, vet vi att det går att ta tillvara de styrkor som finns i svensk skola när det gäller jämställdhet. Vi vet också att det finns områden inom skolan som behöver uppmärksammas. Till de senare hör pojkars sämre studieresultat i förhållande till flickors och att psykiska kränkningar i större utsträckning drabbar flickor än pojkar.

Jämställdhet och likabehandling är en del av förskolans och skolans styrdokument och uppdrag och det ingår i den värdegrund som förskola och skola ska bygga sin verksamhet utifrån. Det är av stor vikt att Skolinspektionens verksamhet utgår från och bejakar jämställdhetsperspektivet i tillsyn och granskning av skolor.

Denna delredovisning innehåller en beskrivning av de aktiviteter som har genomförts under perioden 2016–2017 och hur de kan förväntas bidra till att lösa de problem avseende ojämställdhet som identifierats inom myndighetens verksamhetsområde. Vi har kommit en god bit på väg med att integrera jämställdhetsperspektivet i våra riktlinjer för verksamheten men arbetet fortsätter.

Nyligen uppdaterade vi Skolinspektionens målbild och förtydligade då vårt arbete för *- en skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö*. Skolinspektionen arbetar mot att det övergripande målet förverkligas utifrån ett barn- och elevperspektiv som bygger på allas lika värde och jämställdhet mellan flickor och pojkar samt kvinnor och män genom att:

1. vår inspektion påverkar och stärker kvaliteten i svensk skola
2. vi markerar tydligt vad som ska finnas i skolor och verksamheter och ställer krav på nödvändiga förbättringar
3. vi värnar flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika rättigheter när skolan och verksamheter brister.
4. vi stimulerar skolor till att utvecklas och följer upp att förbättringar genomförts.

Skolinspektionens delmål återspeglar det vi bedömer ger den bästa effekten på skolans resultat och enskilda barns och elevers förutsättningar och utveckling. Det är naturligt att samma målsättning för jämställdhetsarbetet.

Skolinspektionens verksamhet påverkar både skolorna själva i deras utveckling och flickors och pojkars lärande inom verksamheterna. Det har visat sig i flera undersökningar att skolor sätter igång ett förändringsarbete efter Skolinspektionens tillsyn och granskningar. Iakttagelserna efter Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskningar får ofta uppmärksamhet och diskuteras inom skolan och av andra aktörer.

Insatserna som har genomförts med anledning av handlingsplanen har överlag gett goda resultat. Arbetet kan dock utvecklas mer och det är bland annat viktigt att sprida de kunskaper Skolinspektionen har byggt upp inom jämställdhetsområdet till hela den svenska skolan.

Helen Ängmo

Generaldirektör

Sammanfattning

Arbetet 2016–2017

Skolinspektionen har under den senaste två-årsperioden arbetat med att integrera arbetet med jämställdhet i sin ordinarie verksamhet i syfte att bidra till att de jämställdhetspolitiska målen uppnås. Den övergripande effekten av Skolinspektionens insats förväntas vara inom målen om jämställd utbildning, en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

De erfarenheter vi har samlat på oss genom vårt arbete med tillsyn, kvalitetsgranskningar och anmälningsärenden stärker vårt arbete inom fyra utvecklingsområden.

- *elevers könsstereotypa yrkesval*
- *pojars lägre kunskapsresultat*
- *flickors i högre utsträckning upplevda stress i skolarbetet*
- *skolors inte tillräckligt målinriktade värdegrundsarbete avseende jämställdhet.*

Områdena är valda utifrån regeringens problemformulering kring de brister som finns i förhållande till en jämställd utbildning.

Skolinspektionen arbetar för att bidra till en jämställd utbildning främst inom processerna för tillsyn, kvalitetsgranskning och anmälningsärenden. Inom dessa verksamheter har vi insyn i skolornas verksamhet och kommer i direktkontakt med elever och personal vilket ger oss möjligheter att uppmärksamma ojämställdhet mellan könen.

En genomlysning av myndighetens process för tillsyn har pekat ut ett antal utvecklingsområden och har ett förbättringsarbete påbörjats. Bland annat har vi har förtydligat att eventuella skillnader mellan könen ska redovisas i beslut och redovisningar. Vi kommer även att lägga till information om jämställdhetsintegrering i det informationsmaterial som skickas ut inför en tillsyn. För att underlätta uppföljning av beslut som berör jämställdhetsperspektivet har vi infört en markering av beslut som innehåller specifik information inom jämställdhetsområdet.

Styrdokumentet för tematiska kvalitetsgranskningar har förtydligats när det gäller att jämställdhetsperspektivet alltid ska beaktas hela vägen - från direktiv och beslutsunderlag till slutrapportering. Vi arbetar nu för att stärka närvaron av jämställdhetsaspekten i våra granskningar. Det kan upplevas som svårt att integrera ett jämställdhetsperspektiv på vissa områden där övergripande frågeställning har ett annat fokus.

Inom processen anmälningsärenden har Skolinspektionen kartlagt skillnaderna mellan anmälningar avseende pojkar och anmälningar avseende flickor och vi har idag ett medvetet förhållningssätt i handläggningen. Vi har tagit fram jämställdhetsindikatorer för anmälningsärenden som idag ingår i myndighetens regelbundna uppföljning av våra verksamhetsmål.

Vad har vi sett

Skolinspektionen har till exempel uppmärksammat att vissa skolor inte arbetar tillräckligt aktivt med värdegrundsarbete och följer upp huvudmannens åtgärder för att åtgärda brister. Exempel på information inom jämställdhetsområdet som förekommit i beslut efter tillsyn 2016–2017 är: brister i värdegrundsarbete, kränkande uttryckssätt och nedsättande uttryck mot och om kvinnliga elever.

En av de kvalitetsgranskningar som genomförts under 2016–2017 gällde förskolans arbete med jämställdhet. Den granskningen visade på att jämställdhetsarbetet inom förskolan behöver utvecklas. Granskningen förväntas leda till att de besökta skolornas förskolechefer och huvudmän arbetar med

att synliggöra jämställdhetsuppdraget och att de inventerar behovet av kompetensutveckling. I ett vidare perspektiv förväntas granskningen synliggöra frågan och lyfta utvecklingsområden som kan stimulera även andra förskolor till förbättringar på området.

En granskning av huvudmannens styrning och ledning av förskolan visar att jämställdhetsarbetet ingår i arbetet eftersom det ingår i läroplanens uppdrag men det saknas konkreta mål för jämställdheten som beslutats av huvudmannen. I en granskning av barnomsorg på kvällar, nätter och helger har det framkommit att omsorgen inte alltid anpassas efter föräldrarnas behov, och bristen på omsorg antas påverka ensamstående kvinnor mer än andra grupper. I en granskning av ogiltig frånvaro har skillnader mellan könen framkommit, bland annat upprepade ströfrånvaro vanligare hos pojkar än hos flickor.

Kartläggning av anmälningsprocessen har visat att endast 30 procent av inkomna anmälningar gäller flickor och att det är en högre andel kritik relativt sett som gäller pojkar. Vi har arbetat för att säkerställa kompetens i jämställd handläggning av anmälningsärenden. Under 2017 har flera enheter arbetat med att analysera utredningsmetoder och i vissa fall reviderat frågor till huvudmän och anmälare för att förbättra underlaget när det gäller svårutredda kränkingsärenden. Det är dock de juridiska ramar som styr andelen anmälningsärenden som leder till kritik.

Arbetet framöver

Skolinspektionens arbete med jämställdhetsintegrering har kommit en bra bit på vägen och i vissa delar har vi också hunnit se resultat. Arbetet med att genomföra samtliga aktiviteter i handlingsplanen fortsätter under 2018 vilket ska leda till ytterligare måluppfyllelse.

Vi planerar nu att införa en ny process, regelbunden kvalitetsgranskning. Det innebär bland annat att vi lägger mer tid på de skolor som uppfyller lagkraven men där det ändå finns utvecklingsbehov. I och med det får vi ett mer effektivt verktyg för jämställdhetsaspekter i våra iakttagelser och beslutsfattande till exempel när det gäller pojkars studieresultat och flickors undervisningssituation. Inom tematiska kvalitetsgranskningar arbetar vi vidare för ett bibehållt jämställdhetsperspektiv genom hela processen.

Skolinspektionen har på försök påbörjat ett erfarenhetsutbyte med Specialpedagogiska skolmyndigheten för att se över hur medarbetarnas arbetssätt kan påverka skolornas jämställdhetsarbete kopplat till myndighetens uppdrag och övergripande mål.

I den fortsatta verksamheten år 2018 kommer det att anordnas likvärdighetsseminarium om kränkande behandling för att få mer systematik i arbetet. Seminarieaktiviteter genomförs tillsammans med myndighetens rättsenhet och i samverkan med process anmälningsärenden och BEO.

Skolinspektionens fokusområde

Skolinspektionens jämställdhetsintegrering fokuserar på ojämställdhet som drabbar flickor och pojkar i skolan och förskolans värld och även unga kvinnor och mäns situation liksom elever inom vuxenutbildningen. En jämställd utbildning har stor effekt på samhällslivet i övrigt. Jämställdhetsarbete bör syfta mot inkludering vilket bland annat innebär att alla, oavsett kön, har rätt att utöva sina intressen och också att pröva på nya aktiviteter. Det innebär att flickor och pojkar får fler valmöjligheter att bredda sina kompetenser, något som ofta hindras av stereotypa könsmonster.

Myndigheten har tidigare konstaterat att flickor och pojkar samt unga män och kvinnor ges olika förutsättningar när det gäller till exempel studie och yrkesval. Andra områden är värdegrundsarbetet där indelningar i grupper ibland görs utifrån könstillhörighet snarare än utifrån intresse. Också inom området elevhälsan har de bakomliggande orsakerna till stress och ohälsa visat sig vara olika för flickor och pojkar.

Utgångspunkten i arbetet är den problembild med bristande jämställdhet i skolan som regeringen problemformulerat visat på:

- *elevers könsstereotypa yrkesval*
- *pojgars lägre kunskapsresultat*
- *flickors i högre utsträckning upplevda stress i skolarbetet*
- *skolors inte tillräckligt målinriktade värdegrundsarbete avseende jämställdhet*

Skolinspektionens arbete för jämställdhet utgår ifrån förskolans och skolans styrdokument. Jämställdhet regleras i skollagen och uppdraget preciseras i läroplanerna. Jämställdhet ingår i den värdegrund som förskola och skola ska bygga sin verksamhet utifrån. Jämställdhet återfinns också i kursplanerna för olika ämnen. *Jämställdhet är en fråga som man inte kan välja bort, lika lite som man kan välja bort värdegrunden.*

Skolinspektionen har i jämställdhetsarbetet bland annat belyst vuxenutbildningen och yrkesvalens betydelse för att motverka könssegregation på arbetsmarknaden. Här ser vi att det finns mycket att göra.

Jämställdhet och likabehandling handlar om makt, vem som tillåts få utrymme, inflytande och resurser i förskolans och skolans vardag. Traditionella normer och vanor, det vill säga att göra som vanligt, bevarar obalansen mellan könen.

Integrering i myndighetens verksamhet

De frågor som Skolinspektionen arbetar med är främst kopplade till delmålet jämställd utbildning. Myndighetens handlingsutrymme är begränsat i förhållande till lösning av problemet i sin helhet men att bidra till dess påverkan och på längre sikt lösning är absolut möjligt. Det är också det som myndighetens handlingsplan för jämställdhetsintegrering handlar om.

Målet om jämställd utbildning tillkom efter att Skolinspektionens plan formulerats. Målformuleringarna som arbetades fram i samband med handlingsplanen var ursprungligen förankrade de jämställdhetspolitiska målen om: en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Våra mål och aktiviteter var dock redan i ursprungsplanen väl förankrade i målet om en jämställd utbildning och har därför inte behövt ändrats sedan målet tillkommit. Under 2018 fortsätter vi arbetet med aktiviteterna i handlingsplanen.

Skolinspektionen samlar löpande kunskap om läget i svensk skola. Ett effektivt sätt för oss att bidra till en jämställd utbildning är genom att sprida denna kunskap bland annat genom att nå ut med vår statistik och våra rapporter.

Av regleringsbrevet 2015 framgår att Skolinspektionen ska utarbeta en plan för hur myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering ska utvecklas i syfte att verksamheten ska bidra till att de jämställdhetspolitiska målen uppnås. Skolinspektionen ska också beskriva på vilket sätt jämställdhet kan bli en del av myndighetens ordinarie verksamhet och styrprocesser.

Skolinspektionen är en processtyrd verksamhet. Kärnverksamheten var under 2016–2017 indelad i processerna för tillsyn, tematiska kvalitetsgranskningar, anmälningssärenden och ansökan om tillstånd.

Skolinspektionens regelbundna tillsyn berör alla kommunala och fristående skolor, från förskola till vuxenutbildning. Verksamheten granskas på en rad punkter. I ett beslut anger vi inom vilka områden skolan inte uppfyller de nationella kraven.

Kvalitetsgranskningarna är tematiskt inriktade och behandlar avgränsade områden, till exempel ett särskilt ämne eller problemområde inom skolan. Varje granskad skola får ett beslut om vad den behöver utveckla och förbättra inom det aktuella området. Erfarenheterna, också goda exempel, sammanfattas i en gemensam rapport som även andra skolor kan få vägledning av.

Alla, till exempel föräldrar och elever, kan anmäla missförhållanden till Skolinspektionen. Det kan till exempel handla om kränkningar eller om uteblivet stöd till en elev, men också om andra problem. Vi utreder också disciplinanmälningar som gäller legitimerade lärare, i vissa fall leder det till anmälning till Lärarnas ansvarsnämnd som fattar beslut.

Barn- och elevombudet (BEO) finns inom Skolinspektionen. BEO tar ställning till anmälningar om kränkningar i skolan och har till uppgift att informera om den lagstiftning som ska skydda barn och elever mot kränkande behandling.

Skolinspektionens beslutar om tillstånd för att få starta eller utöka en fristående skola och följer också upp att skolan startar i enlighet med tillståndet. Vi arbetar vi även med ansökningar från skolor som vill ha delar av undervisningen på engelska, bedriva utbildning i grundskolan utan att tillämpa timplanen.

Skolinspektionen arbetat för att uppmärksamma den problemformulering som regeringen visat på inom skolan: elevers könsstereotypa yrkesval, pojkars lägre kunskapsresultat, flickors i högre utsträckning upplevda stress i skolarbetet samt skolors inte tillräckligt målinriktade värdegrundsarbete avseende jämställdhet. Arbetet för att bidra till målet om en jämställd utbildning bedrivs framför allt inom våra processer för tillsyn, kvalitetsgranskning och anmälningssärenden. Inom dessa processer har vi insyn i skolor och kommer i direktkontakt med elever och personal vilket ger oss möjligheter att uppmärksamma ojämställdhet mellan flickor och pojkar samt unga kvinnor och män.

Under 2018 planerar vi att införa en ny verksamhet, regelbunden kvalitetsgranskning. Det innebär bland annat att vi lägger mer tid på de skolor som inte hade problem i den juridiska bemärkelse som tillsynen fångar men där det ändå finns utvecklingsbehov. Detta kan underlätta granskning av jämställdhetsaspekter. Skolinspektionens process för ansökan om tillstånd att starta skola är inte ett prioriterat område för jämställdhetsintegrering i nuläget.

Skolinspektionen är indelat i fem regionavdelningar samt stödfunktioner som bedrivs på avdelningar på huvudkontoret. Regionavdelningarna som finns i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, och Umeå bedriver tillsyns- och granskningsverksamhet samt tar emot anmälningar om missförhållanden i skolan.

Ansvar för genomförandet av jämställdhetsintegrering följer den övriga arbetsordningen inom myndigheten. Den huvudsakliga ansvarskedjan är generaldirektör, processägare, avdelningschef, enhetschef och medarbetare.

Jämställdhetsintegreringen är en del av myndighetens strategiska planering och ledning. Detta innebär för 2018 att följa den handlingsplan som är lagd och fortsätta fånga ojämställdhet i skolans värld genom både tillsyn och kvalitetsgranskningar. Myndighetens kärnprocesser driver arbetet och stödfunktionerna fyller på med statistik, analys och kommunikation.

Den handlingsplan som tagits fram i samverkan med kärnprocesser och stödfunktioner innehåller också de mål och aktiviteter som ska följas upp i samband med ordinarie tertiälvuppföljning. Precis som med övrig verksamhet beslutas då löpande om nya åtgärder samt lämpliga justeringar i befintliga. Baserat på de resultat som redovisas årligen har ledningen en utvärderande genomgång av jämställdhetsarbetet efter att årsredovisningen har lämnats in. Detta kan leda till att mål och aktiviteter revideras.

Skolinspektionens handlingsplan 2016–2018

Jämställdhetsfrågorna är en integrerad del av skolans utveckling vilket också innebär att dessa är en del av Skolinspektionens samlade uppdrag.

Skolinspektionens handlingsplan för jämställdhetsintegrering 2016–2018 beslutades och redovisades för Regeringskansliet år 2015. Planen har följts upp och uppdaterats under 2017. Skolinspektionens plan togs fram i samråd med Nationella sekretariatet för genusforskning.

En utgångspunkt i arbetet med handlingsplanen har varit att inom ramen för den samlade ledningsprocessen ytterligare förstärka jämställdhetsperspektivet i kärnprocessernas kontakt med skolan. Framtagandet av handlingsplanen har följt och varit en del av den samlade planeringsprocessen och uppföljningen av planen är på motsvarande sätt en del av uppföljningsstrukturen.

Nedan redovisas de steg i processen som genomförts inom ramen för myndighetens jämställdhetsarbete.

1. *Ledningsgruppsseminarium om jämställdhetsintegrering lett av expertis från Nationella sekretariatet för genusforskning.*
2. *Seminarier om myndighetens målbild med chefsgrupper och lokala möten för samtliga medarbetare om jämställdhetsperspektivet.*
3. *Processägare och funktionsansvariga har inkluderat perspektivet i nulägesanalyser och beslutsunderlag inför myndighetens strategiska dagar.*
4. *Ledningsgruppen har vid de årliga strategiska dagarna beslutat inriktningen för myndighetens jämställdhetsintegrering och gett vägledning om inriktning för processer och stödfunktioner inom myndigheten.*
5. *Processägare har utifrån den strategiska inriktningen lagt åtgärdsförslag för 2016 och framåt.*
6. *Samtliga chefer har diskuterat förslagen vid myndighetens planeringsdagar.*
7. *Slutlig beredning av förslagen har genomförts med ledningsgruppen som en del av övrig verksamhetsplanering.*
8. *Skolinspektionens regionavdelningar planerar genomförande av beslutade aktiviteter utifrån uppdrag.*
9. *Uppföljning av beslutade åtgärder sker i samband med myndighetens löpande uppföljning.*
10. *Utvärdering av jämställdhetsarbetets effektivitet görs i ledningsgruppen årligen kopplat till årsuppföljningen.*

Prioriteringar inom Skolinspektionens processer

Skolinspektionens generaldirektör har fastställt prioriteringar för arbetet med jämställdhetsintegrering i myndigheten. Nedan återges dessa prioriteringar per kärnprocess¹.

Regelbunden tillsyn

Inom processen för regelbunden tillsyn tillser Skolinspektionen skolenheternas regelefterlevnad av styrdokument och huvudmännens styrning av skolenheterna och deras arbete.

Skolinspektionen har i vissa skolor uppmärksammat att skolorna inte bedriver ett tillräckligt målinriktat och aktivt värdegrundsarbete. Myndigheten har tidigare konstaterat att flickor och pojkar samt unga kvinnor och män ges olika förutsättningar när det gäller till exempel studie- och yrkesval. Inom området elevhälsan har de bakomliggande orsakerna till stress och ohälsa visat sig vara olika för flickor och pojkar. En annan stor utmaning för skolor är pojkars sämre studieresultat i förhållande till flickors.

Processen för regelbunden tillsyn arbetar med att förstärka utredningsstödet när det gäller flickor och pojkar och unga kvinnors och mäns skolresultat och skolsituation. Tillsynsprocessen har kartlagts ur ett genusperspektiv och enhetschefer och utredare har fått en genomgång av myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering och vad det innebär för tillsynen.

Genomlysningen av tillsynsprocessen ledde till att förbättringsområden uppmärksammades. Exempel på områden där vi förstärker jämställdhetsperspektivet är, att förtydliga att relevanta könsskillnader alltid ska redovisas i protokoll, beslut och redovisningar och se till att vi i inspektörernas stödmaterial exemplifiera situationer i tillsynen som har ett jämställdhetsperspektiv. All redovisning av resultat ska vara könsuppdelad när det är möjligt liksom det material vi samlar in från huvudmannen inför tillsynsbesök.

I för-analyser inför ett tillsynsbesök kan vi, i analyser av skolans resultat, uppmärksamma om det förekommer skillnader i resultat mellan flickor och pojkar för att ha möjlighet att uppmärksamma detta exempelvis i samband med intervjuer.

Urvalet av de skolor som ska tillses görs genom en risk- och väsentlighetsanalys. Tillsynen görs utifrån olika områden i skollagen. Några exempel har setts på könsuppdelad undervisning som kan innebära brist inom likvärdig utbildning alternativt inom värdegrundsarbetet om de i övrigt inte arbetar med frågor som jämställdhet och traditionella könsmonster. Könsuppdelad undervisning innebär en risk för att elever inte får möta olika perspektiv och skolan kan då inte anses arbeta tillräckligt aktivt för att främja flickors och pojkars lika rätt och möjligheter samt för att motverka traditionella könsmonster.

För att underlätta uppföljning har vi infört en markering av beslut som innehåller specifik information inom jämställdhetsområdet. Exempel på beslut som föranletts av besök under 2017 redovisas nedan.

Huvudman A

Område i skollagen: Värdegrundsarbete

- Kränkande uttryckssätt bland elever som visar på stereotypa förhållningssätt.

¹ Skolinspektionens har även en process för ansökan om tillstånd att starta skola. Utifrån myndighetens huvudsakliga uppdrag och förmåga att påverka jämställdheten är dock detta inte ett prioriterat område för jämställdhetsintegrering i nuläget.

- Skolan har inte arbetat med de uttrycksätt som förekommer samt klargjort normer och den värdegrund som gäller för skolan.
- Nedsättande uttryck mot och om kvinnliga elever.

Huvudman B

Område i skollagen: Värdegrundsarbete

- Könsuppdelad undervisning i idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap och delvis biologi.
- Skolan bedriver inte ett tillräckligt aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att främja flickor och pojkars lika rätt och möjligheter för att motverka traditionella könsmonster.

Huvudman C

Område i skollagen: Likvärdig utbildning

- Könsuppdelad undervisning i idrott- och hälsa, teknik, matematik, skolans val (arabiska) och biologi (sex och samlevnad).
- Organiseringen av undervisningen innebar att flickorna fick undervisning av en obehörig lärare.

Huvudman D

Område i skollagen: Systematiskt kvalitetsarbete

- Rektorn följer inte upp skolenhetens kunskapsresultat.
- Rektorn känner inte till om det finns skillnader mellan pojkar och flickors måluppfyllelse på skolenheten förutom i två ämnen som eleverna i årskurs 3 gjort nationella prov i.
- Ingen gemensam analys på skolan av kunskapsresultaten och det finns ingen samlad bild av elevernas resultat.

Huvudman E

Område i skollagen: Undervisning och lärande samt värdegrundsarbete

- Skolans elever har inte erbjudits någon undervisning i sex och samlevnad som är en del av det centrala innehållet i flera ämnen. Exempelvis i årskurs 4–6 ska biologi bland annat behandla frågor om identitet, jämställdhet, relationer, kärlek och ansvar, religionskunskap ska behandla vardagliga moraliska frågor som rör flickors och pojkars identiteter och roller, jämställdhet, sexualitet, sexuell läggning samt utanförskap och kränkning.
- Skolan arbetar inte tillräckligt aktivt och medvetet för att förmedla och förankra grundläggande värderingar som jämställdhet mellan kvinnor och män samt uppdraget att främja lika-behandling av individer och grupper. Tillsynen visar att det i skolans verksamhet finns inslag som snarare bidrar till att förstärka än att motverka traditionella könsmonster.

Tematiska kvalitetsgranskningar

Inom processen för tematiska kvalitetsgranskningar är det möjligt för Skolinspektionen att samla in kunskap om läget för jämställdheten i förskola och skola samt lyfta fram positiva exempel på hur det går att arbeta med frågan. De tematiska kvalitetsgranskningarna utgår från en tydlig riskbild som bryts ned till frågeställningar att besvara inom ramen för uppdraget.

Den positiva förändring Skolinspektionen kan bidra med ligger ofta i att områden som särskilt starkt påverkar jämställdheten i skolan och senare i livet blir belysta. Många av de utvecklingsområden som Skolinspektionen valt att analysera under året har en stor påverkan på förutsättningarna för en jäm-

ställd utbildning. Det gäller till exempel för granskningarna: *Värdegrund i förskolan*, *Matematik, naturvetenskap och teknik i förskolan*, *Helhet i utbildningen på gymnasiets yrkesprogram* samt *Lokal klargömålshantering – för snabb hjälp till eleverna*. I dessa granskningar har vi pekat på olika sätt att förbättra utbildningen, som i förlängningen även leder till en stärkt jämställdhet.

Vi ser däremot ett internt förbättringsområde genom att även mer specifikt belysa faktorer med direkt koppling till brist på jämställdhet. Varje kvalitetsgranskning inleds med att problemformulering och syfte beskrivs i ett direktiv. Under 2016–2017 har det tagits fram direktiv för ett antal granskningar där problembilden i olika grad innefattar ett jämställdhetsperspektiv. Enligt handlingsplanen ska jämställdhetsperspektivet beaktas vid analysen av insamlad empiri och redogöras för i slutrapporten.

En intern uppföljning visade att även om jämställdhetsperspektivet beaktats i granskningens bakomliggande direktiv och vid framtagande av bedömningsunderlag finns perspektivet inte alltid med i slutrapporteringen. Vi behöver nu se över hur jämställdhetsperspektivet kan förtydligas ytterligare. Det kan ibland upplevas som svårt att integrera ett jämställdhetsperspektiv om övergripande frågeställning har ett annat fokus.

Nedan följer några iakttagelser ur myndighetens kvalitetsgranskningar.

I granskningen av förskolans arbete med jämställdhet var syftet att belysa om barnen erbjuds en jämställd förskola. En förskola där flickor och pojkar får möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsmonster. Skolinspektionen besökte sammanlagt 36 fristående och kommunala förskolor. Den sammantagna bilden av resultatet är att jämställdhetsuppdraget inte genomsyrar de granskade förskolornas verksamhet och att jämställdhetsarbetet behöver utvecklas. Förskolepersonalen anser sig själva inte ha tillräcklig kunskap, vare sig teoretiskt eller för det praktiska genomförandet av jämställdhetsuppdraget. Granskningen förväntas leda till att ansvariga förskolechefer och huvudmän för de besökta förskolorna arbetar med att synliggöra jämställdhetsuppdraget och inventera behov av kompetensutveckling. Granskningen förväntas också synliggöra frågan och lyfta utvecklingsområden som kan stimulera även andra förskolor till förbättringar på området.

Ett projekt om omsorg på obekvämt arbetstid visade att 70 procent av kommunerna erbjuder omsorg på kvällar, nätter och helger, men att omsorgen inte alltid anpassas efter föräldrarnas behov. En aspekt av detta är att avsaknaden av omsorg ofta påverkar ensamstående kvinnor mer än andra.

Vår granskning av ogiltig frånvaro har visat på skillnader mellan könen. Bland annat är upprepade ströfrånvaro vanligare hos pojkar än hos flickor.

I vår granskning av huvudmannens styrning och ledning av förskolan har det i flertalet intervjuer framkommit att jämställdhetsuppdraget är en del av arbetet på förskolorna eftersom det är en del av läroplanens uppdrag. Enligt förskolecheferna arbetar förskolorna ständigt med värdegrund och likabehandling men det finns inga konkreta mål för jämställdhet som beslutats av huvudmannen. De har inte heller prioriterat några utvecklingsinsatser. I en kommun säger förvaltningsrepresentanterna att man från huvudmannens sida inte analyserat förskolornas måluppfyllelse avseende jämställdhetsarbetet utan att detta arbete har varit fokuserat på flickors och pojkars resultat i skolan.

Svenska skolor har på senare år tagit emot ett stort antal elever från andra länder varav en betydande andel ungdomar studerar vid språkintröskning. En övervägande majoritet av dessa är pojkar. I forskning och tidigare granskningar betonas vikten av att lärare och skola har höga förväntningar på eleverna och utmanar dem i sitt lärande. Det finns ett samband mellan lärares uppfattningar om etnicitet, kön och social klass, och elevers prestationer. Läroplanen för gymnasieskolan anger att skolans personal ska motverka begränsningar i val som grundar sig på föreställningar om kön och social eller kulturell bakgrund. Granskningen visar dock att vidgningen framförallt karaktäriseras av att vägleda

eleverna från yrken som kräver högskoleutbildning till yrkesutbildningar inom samma område. Exempelvis från läkare till undersköterska. Det kan knappast anses vara en vidgning av elevens kunskaper om olika utbildnings- och yrkesval för att motverka val utifrån kön, social eller kulturell bakgrund.

Anmälningssärenden

Inom ramen för anmälningssärenden utreder Skolinspektionen i huvudsak upplevda missförhållanden som påverkar förutsättningarna för enskilda barn och elever att, oavsett kön, få en god utbildning i en trygg miljö och nå målen för utbildningen. Anmälningarna handlar till största del om skolsituationen för en enskild elev eller ett barn i förskolan och anmälarna är ofta föräldrar som är oroad över sitt barns skolsituation.

Uppföljningar har visat att endast 30 procent av de anmälningar som inkommer till Skolinspektionen avser flickor och att det är en högre andel kritik relativt sett i kränkningssärenden som gäller pojkar.²

Under hösten 2016 genomfördes två aktiviteter för att fördjupa analysen av denna iakttagelse. Dels genomfördes en analys av skillnader mellan anmälningar som gäller flickor och anmälningar som gäller pojkar om kränkande behandling, dels genomfördes en analys för att ta reda på om anmälningssärendens arbets sätt och insatser vad gäller kränkande behandling påverkar pojkar och flickor olika. Underlag till analyserna har bestått av könsuppdelad verksamhetsstatistik, intervjuer, och gruppintervjuer med chefer och medarbetare på Skolinspektionen samt dokumentstudier av bland annat handbok, webbsida och studier kring framför allt kränkande behandling.

Strategirådet, som genomförde analysen, menar att det finns fungerande kvalitetssäkringsrutiner inom processen³. Samtidigt finns det lokala arbets sätt ute i regionerna, och utbytet mellan handläggare på de olika regionkontoren kring utredningsmetodik och goda arbets sätt är litet.

Under 2017 har processen för anmälningssärenden fortsatt arbetet med de aktiviteter som angetts i handlingsplanen för jämställdhetsintegrering. Det finns en lagd struktur med kartläggning, planering och genomförande av aktiviteter kopplade till jämställdhetsintegreringen. Processansvariga arbetar med att lyfta jämställdhetsperspektiv i processens olika delar.

Skolinspektionen har analyserat och konstaterat könsskillnader i anmälningar som berör kränkande behandling. Anmälningar som rör pojkar gäller i större utsträckning fysiska kränkningar medan anmälningar som rör flickor i större utsträckning handlar om verbala kränkningar och utfrysning.

Den statistiska analysen har utgjort underlag för utveckling av jämställdhetsindikatorer som idag ingår i myndighetens regelbundna uppföljning av våra verksamhetsmål.

- Andel fler ärenden gällande pojkar som prövas i sak jämfört med flickor, *oavsett anmälningssgrund*, samt med anmälningssgrund, *kränkande behandling* respektive *särskilt stöd*.
- Andel fler sakprövningar gällande pojkar som det konstateras brister i, jämfört med flickor, *oavsett anmälningssgrund*, samt med anmälningssgrund, *kränkande behandling* respektive *särskilt stöd*.

Resultatet har spridits till hela organisationen med beslutsfattare och processutvecklare. Parallellt med denna analys har en analys gjorts för att ta reda på om anmälningssärendens arbets sätt och insatser påverkar pojkar och flickor olika. Vidare visar analysen att det finns fungerande kvalitetssäkringsrutiner

² Skolinspektionens anmälningssprocess. Strategirådet 2017

³ Skolinspektionens anmälningssprocess. Strategirådet 2017

inom processen. Kommunikering av slutsatserna till myndighetens målgrupp det vill säga rektorer, huvudmän, lärare kvarstår att genomföra.

Insatser har gjorts för att säkerställa kompetens i *jämställd handläggning* av anmälningssärenden. Under år 2017 har flera enheter inom anmälningssärenden arbetat med att analysera sina utredningsmetoder och vissa fall reviderat sina frågor till huvudmännen och anmälare för att förbättra underlaget när det gäller svårutredda kränkningssärenden. På försök har Skolinspektionen påbörjat ett erfarenhetsutbyte med Specialpedagogiska skolmyndigheten för att se över hur medarbetarnas arbetsätt kan påverka skolornas jämställdhetsarbete kopplat till myndighetens uppdrag och övergripande mål.

I den fortsatta verksamheten år 2018 kommer det att anordnas likvärdighetsseminarium om kränkande behandling för att få mer systematik i arbetet. Seminarieaktiviteter genomförs tillsammans med myndighetens rättsenhet och i samverkan med process anmälningssärenden och BEO.

Mål, aktiviteter och resultat

<p>Mål:</p> <p>Det är tydligt vad som ska finnas i skolor och verksamheter för att flickor och pojkar ska få en likvärdig utbildning. Skolinspektionen ställer krav på nödvändiga förbättringar när så inte är fallet.</p> <p>Problem/utvecklingsområde som ska förändras:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ vilket bidrar till en undervisning som ger flickor och pojkar samma möjligheter i livet, värderingar där ett jämställt samhälle är en utgångspunkt samt kunskap och förståelse om olika val och dess betydelse för förutsättningar längre fram i livet, samt att ➔ den direkta övergripande effekten av insatserna är störst på det jämställdhetspolitiska målen om en jämn fördelning av makt och inflytande samt ekonomisk jämställdhet men indirekt effekt finns på alla de jämställdhetspolitiska målen. 		
<p>Aktivitet: En genomlysning och revidering av processen för tillsyn ur ett jämställdhetsperspektiv genomförs.</p>		
Resurser	Beskrivning	Resultatmål
<p>Tid: Fas 1: utredning och implementering färdigt 2016. Fortsatt arbete baserat på resultat 2016 och ny planering inför 2017.</p> <p>Berörda: Processägaren leder aktiviteten. Implementering av resultatet ligger främst på regionavdelningar.</p> <p>Uppföljning av resultat (främst 2017) ligger på avdelningen för Analys och statistik samt avdelningen för verksamhetsstöd</p>	<p>Tillsynsmodellens utformning och tillämpning ska analyseras och vid behov justeras av processen.</p> <p>Det kan exempelvis innebära förtydliganden kring att resultatskillnader mellan pojkar och flickor alltid ska analyseras inför tillsyn av grund- och gymnasieskolor.</p> <p>Det kan också handla om jämn könsfördelning i elevintervjuer.</p> <p>I fas 2 kommer en utvärdering av tillämpningen att göras samt därefter eventuella ytterligare åtgärder formuleras.</p>	<p>Alla inspektörer vet hur jämställdhetsaspekterna kommer in i tillsynen genom:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. En förstärkt tillämpning av befintlig analys i tillsynen av osakliga skillnader i 2. Att vid behov tydliggöra och justera tillsynsmodellen.

Resultat:

De planerade revideringarna till följd av genomlysningen av tillsynsprocessen är helt eller delvis genomförda. Arbetet fortsätter som planerat under 2018 och måluppfyllelsen förväntas öka mot slutet av året. Skolinspektionen uppmärksammar att vissa skolor inte bedriver ett tillräckligt målinriktat och aktivt värdegrundsarbete.

Genomlysningen resulterade i att ungefär tio moment inom processen aktualiserades för revision utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I början av 2018 arbetar vi med att förstärka utredningsstödet för tillsynen när det gäller flickor och pojkar samt unga kvinnor och mäns skolresultat och skolsituation. Våra styrdokument ska bidra till att fästa inspektörernas uppmärksamhet på frågor som har med jämställdhet att göra och våra stöddokument ska förenkla för inspektörerna att uppmärksamma brister i jämställdhet.

Effekten av revideringen av tillsynsprocessen är att vi kommer att kunna påverka jämställdheten i skolan ytterligare i en ökad utsträckning. Myndighetens arbete med att samla in data för analys, beslut och rapportering kommer att innehålla de jämställdhetsaspekter som påverkar flickor och pojkars personliga utveckling, livsvillkor och ökad makt över sina val samt samhällsutvecklingen i stort.

<p>Mål: Kunskap och överblick om flickors och pojkars förutsättningar i skolan sprids till berörda och bidrar till utveckling och ökad kvalitet i svensk skola.</p> <p>Problem/utvecklingsområde som ska förändras:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ vilket bidrar till en undervisning som ger flickor och pojkar samma möjligheter i livet, värderingar där ett jämställt samhälle är en utgångspunkt samt kunskap och förståelse om olika vals betydelse för förutsättningar längre fram i livet samt att ➔ den direkta övergripande effekten av insatserna är störst på de jämställdhetspolitiska målen om en jämn fördelning av makt och inflytande samt ekonomisk jämställdhet men effekt finns även på målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. 		
<p>Aktivitet: Rapporter från kvalitetsgranskningar där jämställdhetsperspektivet har särskilt stor bäring på elevens förutsättningar och resultat ska innehålla jämställdhetsavsnitt som även ingår i rapporteringen av JiM-uppdraget. Samtliga rapporter ska fortsatt ha beaktat jämställdhetsperspektivet.</p>		
Resurser	Beskrivning	Resultatmål
<p>Tid: Fas 0: identifiering inom pågående granskningar Fas 1: del av verksamhetsplanering 2016 Fas 2: del av prioritering inför verksamhetsplanering 2017</p> <p>Berörda: Verksledning, projektledare, Avdelningen för analys och statistik samt avdelningen för kommunikation.</p>	<p>Under perioden 2015 - 2017 har Skolinspektionen haft cirka 40 insatser inom processen kvalitetsgranskning. I flera av dessa finns jämställdhetsperspektiv redan beaktade. I fas 0 identifieras vilka av dessa där det finns skäl att lyfta fram jämställdheten särskilt i rapporteringen.</p> <p>I prioriteringen av insatser för 2016 samt 2017 beaktas rapportering av jämställdhet redan i prioriteringsfasen, tanken med särskilda skäl tas bort och alla kvalitetsgranskningar ska innehålla en analys om jämställdhet.</p>	<p>Ett urval av rapporter sprids per år till intressenter inom skolan. Konkreta områden kring jämställdhet i skolan lyfts fram i syfte att bidra till utveckling på området.</p> <p>Jämställdhetsperspektiv beaktat i alla rapporter.</p>
<p>Aktivitet: Analys av skillnader i anmälningar av kränkande behandling och stöd mellan flickor och pojkar.</p>		
Resurser	Beskrivning	Resultatmål
<p>Tid: Fas 1: nulägesanalys (2016) Fas 2: åtgärder utifrån</p>	<p>Skolinspektionens statistik visar redan på skillnader i antalet anmälningar</p>	<p>Analysunderlag för att förstå skillnader både i varför flickor respektive pojkar anmäler samt</p>

<p>iakttagelser (2017)</p> <p>Berörda: Avdelningen för Analys och Statistik, Rättsenheten samt processen för anmälningsärenden</p>	<p>och åtgärder som rör flickor och pojkar.</p> <p>Aktiviteten är en fördjupad analys av vad anmälningarna avser och vad de leder till för åtgärd, samt skillnader i handläggningstid.</p>	<p>vilka åtgärder detta leder till. Underlagen ska också vara kända och använda i Skolinspektionens processer.</p> <p><i>*Resultatet visade att arbetet med könsuppdelad statistik, jämställdhetsanalyser, jämställdhetsintegrerad handläggning och information behöver utvecklas i myndigheten.</i></p>
<p>Aktivitet: All verksamhetsstatistik ska där det är relevant vara könsuppdelad</p>		
<p>Resurser</p>	<p>Beskrivning</p>	<p>Resultatmål</p>
<p>Tid: Genomförs inför årsredovisningen respektive år.</p> <p>Berörda: Avdelningen för Analys och Statistik</p>	<p>Skolinspektionens statistik är redan uppdelad på kön där det är möjligt. En genomgång görs per process för att se om ytterligare något mått bör delas upp. Processerna analyserar även skillnader i befintliga mått och föreslår vid behov nya åtgärder till handlingsplanen.</p>	<p>Uppdaterad och analyserad könsuppdelad statistik till årsredovisningen.</p> <p>Statistiken används i intern planering, riskvärdering och analys.</p>

Resultat:

Aktiviteten gällande jämställdhetsavsnitt i våra kvalitetsgranskningsrapporter har delvis genomförts. Områden som studieresultat, hälsa, livsval och värderingar där det finns skillnader mellan könen täcks löpande in av våra granskningar. Vi kan också peka på förbättringsområden i skolan inom dessa områden och bidrar på det sättet till en jämställd utbildning och för jämställdhet även senare i livet.

Däremot går det att komma längre med den specifika jämställdhetsanalysen i vissa av våra rapporter. Det samma gäller för jämställdhetsperspektivet i myndighetens interna styrdokument. Det är integrerat i styrningen för kvalitetsgranskning men framför allt tillämpningens djup kan utvecklas ytterligare.

Skolinspektionen har analyserat och konstaterat könsskillnader i anmälningar som berör kränkande behandling. Anmälningar avseende pojkar gäller i större utsträckning fysiska kränkningar medan anmälningar avseende flickor i större utsträckning handlar om verbala kränkningar och utfrysning.

Aktiviteten om könsuppdelad statistik är i huvudsak genomförd.

Vi ser att det ger resultat när vi, som i vår granskning *Jämställdhet i förskolan*, särskilt lyfter fram jämställdhetsfrågorna. Det gäller både i den verksamhet som granskas och bredare genom att det påverkar diskussionen inom skolan. I och med att vi inte fullt ut integrerat jämställdhetsperspektivet i alla rapporter där det hade varit lämpligt, så har vi i denna del ännu inte nått det resultat vi siktade på.

Resultatet från kartläggning av skillnader i anmälningar avseende pojkar och flickor har varit ett underlag för arbetet med översynen av vår handläggning av dessa ärenden, se nästa avsnitt. Skolinspektionen har dock mycket begränsade påverkansmöjligheter på de faktorer som ligger bakom att det kommer in mer anmälningar rörande pojkar.

Resultatet av vår könsuppdelade statistik är indirekt och nås genom alla som får tillgång till våra mätningar. Det är svårt att utvärdera effekten av detta arbete.

Mål:

Flickor och pojkar får sina rättigheter tillvaratagna i enskilda ärenden, vilket leder till förbättringar för varje barn eller elev som inte fått den skolgång de har rätt till.

Problem/utvecklingsområde som ska förändras:

- ➔ vilket bidrar till en trygg undervisningsmiljö och en mer jämställd utbildning, och värderingar där ett jämställt samhälle är en utgångspunkt. Det i sin tur bidrar till bättre studieresultat och kan ha en påverkan på inställningen till våld mot kvinnor senare i livet samt att
- ➔ den direkta övergripande effekten av insatserna är störst på de jämställdhetspolitiska målen om en jämn fördelning av makt och inflytande samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Aktivitet: En analys genomförs av en extern kompetens för att ta reda på om anmälningssärendens arbetssätt och insatser påverkar pojkar och flickor olika?

Resurser	Beskrivning	Resultatmål
<p>Tid: Analysen färdigställs under 2016.</p> <p>Berörda: Processen för anmälningssärenden, Avdelningen för analys och statistik</p>	<p>Redan framtagen statistik visar på skillnaderna mellan pojkar och flickor Det här är ett komplement till den fortsatta statistikanalysen.</p> <p>Huvudfrågorna i den här analysen är: Vem eller vilka är norm för verksamheten, den "normala" mottagaren? Vem eller vilka har verksamheten haft som utgångspunkt i sina beslut?</p>	<p>En beskrivning av skillnader i förutsättningar när flickor respektive pojkar anmäler kränkande behandling.</p> <p>En analys av vilka förutsättningar som inom nuvarande lagstiftning finns att åtgärda problem i skolmiljön oavsett om de i större utsträckning berör pojkar eller flickor.</p> <p>Resultatet av analysen ska vara känt och använt inom Skolinspektionen. Slutsatser som målgruppen inom skolan kan använda.</p>

Aktivitet: Säkerställa kompetens i jämställd handläggning av anmälningssärenden

Resurser	Beskrivning	Resultatmål
<p>Tid: Genomförs årligen under programperioden i anslutning till likvärdighetsseminarier och liknande.</p> <p>Berörda: Processen för anmälningssärenden samt enheter som arbetar inom processen.</p>	<p>Enheterna ska arbeta med att analysera utredningsmetoder och förhållningssätt och dra slutsatser för att förbättra arbetet när det gäller mera svårutredda kränkningssärenden som psykiska kränkningar.</p> <p>Syftet är öka vår egen medvetenhet och kompetens om dessa svårigheter som förmodas drabba flickor i större utsträckning.</p>	<p>Medarbetare vid anmälningssenheter behärskar effektiva utredningsmetoder för att handlägga ärenden oavsett om det är en pojke eller en flicka som är utsatt.</p>

Resultat:

Skolinspektionen har genomfört en extern genomlysning för att ta reda om arbetssätten i processen för anmälningssärenden och om insatserna påverkar pojkar och flickor olika. Den visade på ett behov av att inkludera medarbetare i högre grad och öka den generella kunskapen i jämställdhetsfrågor.

Efter genomlysningen har vi genomfört insatser för att säkerställa kompetens i jämställd handläggning av anmälningssärenden. Exempel på åtgärder är justerade utredningsmetoder, reviderade frågor till huvudmän och anmälare för att förbättra underlaget gällande svårutredda kränkningssärenden, erfarenhetsutbyte med Specialpedagogiska skolmyndigheten samt genomförande av likvärdighetsseminarium om kränkande behandling.

Genom att ytterligare belysa skillnader mellan anmälningar som gäller pojkars och flickors skolsituation har vi höjt våra handläggares kompetens i jämställdhetsfrågor. Skolinspektionens arbete bedrivs dock inom de juridiska ramar som styr verksamheten för anmälningssärenden och det är dessa ramar som styr andelen ärenden som leder till kritik.

<p>Mål: Utpekade områden inom skolan där brister i jämställdheten är särskilt stora är synliggjorda och skolan har stimulerats till utveckling inom dessa. Skolinspektionen fortsätter bidra till utvecklingen till dess förbättringar genomförts.</p> <p>Problem/utvecklingsområde som ska förändras:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ vilket bidrar till att olika konkreta jämställdhetsproblem inom skolan adresseras. Vilka dessa är väljs ut som en del av myndighetens prioriteringsprocess för kvalitetsgranskningar. Det går därför inte att i förväg peka ut vilket jämställdhetspolitiskt mål som påverkas samt att ➔ den direkta effekten på det jämställdhetspolitiska målet som respektive insats berör. Alla målen är aktuella att vidta åtgärder inom. 		
<p>Aktivitet: Säkerställa att styrdokument inom kvalitetsgranskningsprojekt inkluderar jämställdhetsperspektiv.</p>		
Resurser	Beskrivning	Resultatmål
<p>Tid: löpande med årlig uppföljning</p> <p>Berörda: Processen för samt projekt inom kvalitetsgranskningar samt avdelningen för analys och statistik m.fl. som arbetar inom processen</p>	<p>Vid val av granskningsområden och vid utarbetande av direktiv och projektplaner ska alltid jämställdhetsaspekterna beaktas och belysas.</p> <p>Det innebär även att jämställdhetsaspekterna ska beaktas i utarbetandet av bedömningspunkter och utredningsverktyg</p>	<p>Jämställdhet beaktat i styrdokument för kvalitetsgranskningar</p>

Resultat:

Vi har infört jämställdhetsperspektivet i de styrdokument som reglerar verksamheten inom tematisk kvalitetsgranskning. Förändringen har inneburit att förutsättningarna att ta hänsyn till jämställdhetsperspektivet i våra granskningar har förbättrats.

Vid val av granskningsområden och utarbetandet av direktiv och projektplaner ska alltid jämställdhetsperspektivet beaktas och belysas. Det innebär även att perspektivet ska beaktas i utarbetandet av bedömningspunkter och utredningsverktyg.

<p>Mål: Skolinspektionens arbetssätt, styrning och stöd ger goda förutsättningar att bedriva ett effektivt jämställdhetsarbete med utgångspunkt i uppställda effektmål.</p> <p>Problembild/utvecklingsområde som ska förändras:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ vilket bidrar till att prioriterade aktiviteter ovan får rätt förutsättningar samt återrapporteringen av uppdraget till regeringen blir tydlig, ➔ vilket ökar förutsättningarna för att effektmålen ovan nås. 		
<p>Aktivitet: Integrera planering och uppföljning av jämställdhetsfrågor i ledningsprocessen. Främst i verksamhetsplanen och tertialuppföljningar</p>		
Resurser	Beskrivning	Resultatmål
<p>Tid: löpande med årlig uppföljning</p> <p>Berörda: Avdelningen för verksamhetsstöd samt via planeringen och uppföljning samtliga</p>	<p>Jämställdhetsanalys för myndigheten samt per process ingår i verksamhetsplanen och årsredovisningen.</p> <p>Aktiviteter i handlingsplanen ingår i verksamhetsplanen och följs upp tillsammans med övriga aktiviteter i tertialen.</p>	<p>Planerad och uppföljd jämställdhetsintegrering inom ramen för den ordinarie styrnings- och ledningsprocessen.</p>
<p>Aktivitet: Säkerställa att Skolinspektionen har en jämställd kommunikation</p>		
Resurser	Beskrivning	Resultatmål
<p>Tid: under 2016 samt med ny planering inför 2017</p> <p>Berörda: Kommunikationssektariatet samt via planeringen och uppföljning samtliga</p>	<p>Analysera ett urval av bilder, texter, samt talespersoner internt och externt för att få en bild av hur jämställdhetsperspektivet beaktas idag.</p>	<p>Uppföljd tillämpning av att Skolinspektionen har en jämställd kommunikation.</p>

	Med utgångspunkt i nulägesanalysen ta fram riktlinjer, checklistor samt implementera dessa.	
Aktivitet: Rätt kompetens i jämställdhetsfrågor, utbildningsinsatser		
Resurser	Beskrivning	Resultatmål
Tid: löpande under programperioden, årlig uppföljning Berörda: HR samt berörd funktion	Vid kompetensinventering ska utbildningsbehov i jämställdhetsarbete för funktioner som nämns ovan beaktas.	Ökad kunskap om jämställdhetsarbete

Resultat:*Jämställdhet i styrning- och ledningsprocessen*

Aktiviteten för jämställdhet i styrning- och ledningsprocessen är i stora delar genomförd men visst arbete återstår. Jämställdhetsperspektivet uttrycks i myndighetens verksamhetsplan. Inom processen för anmälningsärenden har vi tagit fram könsuppdelade indikatorer som följs upp varje tertiäl. I vissa fall har det varit svårt att få fram underlag för en jämställdhetsanalys, vilket gäller framförallt inom processen för tillståndsprovning.

Skolinspektionens verksamhetsplan tar sikte på den gemensamma målbilden. I samband med en uppdatering av målbilden 2017 förtydligade vi jämställdhetsaspekten i vårt övergripande mål. Samtidigt antogs delmål för vårt arbete för ett barn- och elevperspektiv som bygger på allas lika värde och jämställdhet mellan flickor och pojkar. Målbilden visar på myndighetens viljeriktning för verksamheten och verksamhetsplanen ger förutsättningarna inför det kommande året. Att dessa styrdokument belyser jämställdhetsperspektivet förtydligar uppdraget för kärnprocessernas verksamhet vilket förväntas ge effekter i stora delar av verksamheten.

Under 2018 ska uppföljningen av aktiviteterna integreras i den löpande tertiäluppföljningen. Dessa har tidigare följts upp separerat vid sidan av den ordinarie uppföljningsprocessen.

Jämställd kommunikation

Inom arbetet för jämställd kommunikation har Skolinspektionen kartlagt ett urval av bilder, texter och sett över vilka som har utgjort talespersoner för myndigheten. Resultatet har sedan analyserats för att ge en bild av hur jämställdhetsperspektivet beaktas idag. Resultatet visar att Skolinspektionen i hög grad beaktar ett jämställdhetsperspektiv – men att ytterligare förbättringar kan göras. Det finns ett behov av att medvetandegöra jämställdhetsaspekter i kommunikationen för myndighetens medarbetare. Med utgångspunkt i nulägesanalysen har vi genomfört ett antal åtgärder för jämställd kommunikation.

- Framtagande av checklista på hur vi ska kommunicera jämställt på Skolinspektionen.

- Översyn av språkregler och skrivstöd på Skolinspektionens intranät.
- Införande av krav på beaktande av jämställdhetsaspekter i nya upphandlingen av kommunikationstjänster.
- Översyn av Skolinspektionens bildbank inför kommande inköp av nya jämställda och inkluderande bilder.

Vi har också tagit fram en åtgärdsplan för området jämställd kommunikation som gäller för det fortsatta arbetet.

Kompetensutveckling

När det gäller kompetensutveckling inom jämställdhetsområdet har Skolinspektionen valt att prioritera riktade utbildningsinsatser utifrån olika medarbetares specifika behov, till exempel utbildning för personer som arbetar med att ta fram direktiv för kvalitetsgranskningar. Därutöver har jämställdhetsperspektiv i verksamheten påverkat beställningar av nya utbildningar och justeringar gjorts i befintliga. Detta görs årligen i samband med verksamhetsplaneringen för kommande period.